

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษา โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น (เกษม วัฒนชัย, 2551 : 1)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและผู้ด้อยโอกาส ไม่ว่าจะเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยา ก็ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและได้มาตรฐาน นอกจากนี้แล้วการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของฝ่ายต่าง ๆ ถือว่าเป็นประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่นอกเหนือจากการระดมทรัพยากรแล้ว การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชนชุมชนและเอกชน ในการจัดการศึกษา จะเป็นการเสริมสร้างพลังแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญให้แก่ผู้เรียน (ภาวิศ ทองโรจน์, 2546 : 32)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นองค์กรของ ภาครัฐบาล มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและ ผู้ด้อยโอกาส ได้ดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จำนวน 23 แห่ง (ท้องถิ่นจังหวัดจังหวัดมหาสารคาม, 2556 : 1-20) เพื่อส่งเสริมให้ เด็กเล็กวัยระหว่าง 3 – 5 ขวบ ทุกคนในท้องถิ่นได้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและเต็มตาม ศักยภาพ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดการศึกษาและบริหารงาน พัฒนาศูนย์ร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่จากสภาพปัจจุบันและจากผลการ ประเมินมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ผ่านมา นอกจากนี้จะต้องทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กใน 6 ประเด็น คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553 : 1 – 2)

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบการบริหาร โดย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปัจจุบันได้ยึดหลักการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปี พ.ศ. 2553 ซึ่งประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้าน บุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย ซึ่งทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่าง ๆ ได้นำมาเป็นแนวทางการจัดการศึกษา (กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น, 2553 : 1 – 2) จากสภาพการประเมินของกระทรวงมหาดไทย (2553 : 2) ได้ กล่าวถึง สภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า เกิดปัญหาหลาย ประการ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ มีมาตรฐาน ด้านปัจจัย อยู่ในระดับดีถึงดีมาก ในขณะที่มาตรฐานผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับปัจจัยที่ใช้ในการจัด การศึกษา สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านผู้เรียนให้เพิ่มสูงขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังไม่มี หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นบางแห่งจัดตั้งหรือรับโอน โรงเรียนทั้ง ๆ ที่ยังไม่มียก ส่วนการศึกษา ขาดระบบการบริหาร จัดการศึกษาที่ดี ทำให้มาตรฐานการบริหารงานด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อนข้างต่ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่เปิด โอกาสให้ประชาชนและภาคีการพัฒนา ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง ไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ด้านการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนเป็นแรงงานไร้ฝีมือได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนต่ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังจิตสำนึกในเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทยให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเลียนแบบวัฒนธรรมและค่านิยมตะวันตก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังไม่ทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ทำให้ท้องถิ่นขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่สามารถเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ แต่จากการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาเมื่อสิ้นสุด ปีการศึกษา 2554 พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการดีเท่าที่ควร ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่าง ๆ พยายามแก้ไขปัญหามาโดยการส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรม ส่งเสริมการจัดทำแผนจัดประสบการณ์ ส่งเสริมงานวิชาการ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป. : บทนำ)

จากการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามที่ผ่านมาพบว่า บางแห่งยังไม่สามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้และแต่ละศูนย์มีการพัฒนาที่แตกต่างกัน บางแห่งมีการดำเนินงานโดยยึดเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นแนวทางในการดำเนินงาน แต่บางแห่งยังคงยึดถือปฏิบัติอยู่แบบเดิม ๆ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังพบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ด้านการบริหารจัดการคือยังขาดระบบการควบคุม ติดตาม ตรวจสอบความคุ้มค่าและความเหมาะสมของการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ด้านบุคลากรคือบางแห่งยังไม่มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานไว้ชัดเจน ขาดการติดตามประเมินผลการทำงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และอื่น ๆ บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ด้านอาคารสถานที่ ยังขาดตัวอาคารที่เพียงพอ เหมาะสม ภายในตัวอาคารไม่มีการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ความปลอดภัยยังขาดระบบในการดูแลความปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นกับเด็กเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินขึ้น บุคลากรขาดทักษะในการปฐมพยาบาล ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรคือสื่อการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองยังไม่มีการวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนคือขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอเมือง

จังหวัดมหาสารคาม ได้พยายามพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เช่น จัดประชุมปฏิบัติการโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ มีการนิเทศภายใน การประสานความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และขอความร่วมมือจากหน่วยงานและชุมชนในพื้นที่ช่วยเหลือปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาดปลอดภัย มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน จัดทำรั้วกันขอบชิดเพื่อป้องกันอันตรายจากสิ่งไม่คาดคิด นอกจากนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเชิญเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมให้ความใส่ใจ แสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการพัฒนาจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาตามแนวทางมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 6 ด้าน และเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เด็กเล็กในท้องถิ่น (ท้องถิ่นอำเภอเมือง. 2554 : 13) ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จะต้องรับผิดชอบภารกิจการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 3 - 5 ปี อย่างทั่วถึง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทาง ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและ มีคุณภาพ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 1 - 2)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยยึดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน เพื่อนำผลจากการวิจัยไปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผนการดำเนินงาน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างไร

2. สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่ง และระยะเวลาการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างไร

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามที่มีตำแหน่ง และระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับมาก

2. ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีตำแหน่ง และระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกันมีสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสรุปขอบเขตของการวิจัยสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6 ด้าน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 1 – 2)

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2 ด้านบุคลากร
- 1.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 1.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
- 1.5 ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 1.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 13 แห่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 23 ศูนย์ โดยจำแนกเป็นกลุ่ม ดังนี้

2.1.1 ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก จำนวน 69 คน

2.1.2 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 207 คน

รวม 276 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ประกอบด้วยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 45) จำนวน 162 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนประชากรในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ตำแหน่ง

- 1) ครูผู้ดูแลเด็ก
- 2) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1.2 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน

- 1) 1 – 5 ปี
- 2) 6 – 10 ปี
- 3) 11 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6 ด้าน

- 3.2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 3.2.2 ด้านบุคลากร
- 3.2.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 3.2.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
- 3.2.5 ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 3.2.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2556 – ธันวาคม 2556

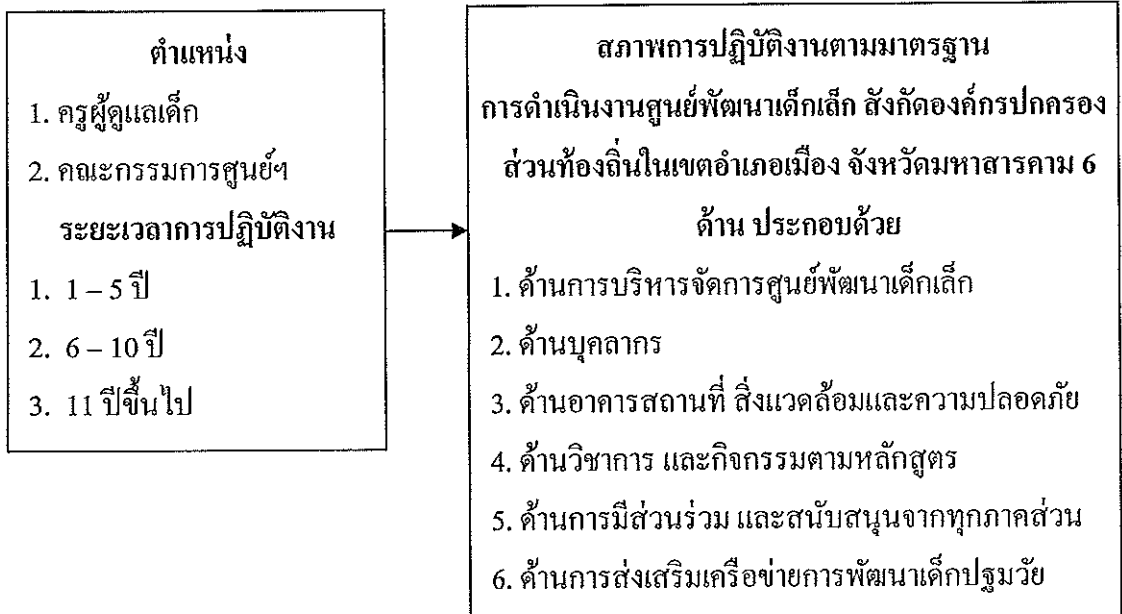
กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2553 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 1 – 2)

- 1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2. ด้านบุคลากร
- 3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
- 5. ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 6. ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานที่เป็นอยู่หรือดำเนินการอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จำแนกได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การปฏิบัติงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการจัดบริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ และการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ที่เหมาะสมตามวัยและตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการจัดตั้งตามขั้นตอน และหลักเกณฑ์ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้ แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละประเภท เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรรที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด จัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามขั้นตอน การเบิกจ่ายงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือปฏิบัติตามระเบียบที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด การสรรหา/เลือกสรร และการปรับสภาพของบุคลากร ปฏิบัติตามมาตรฐาน และหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามหนังสือสั่งการที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิสวัสดิการของบุคลากรเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรมาใช้ประกอบการพิจารณาในการเลื่อนค่าตอบแทน การต่อสัญญาและอื่น ๆ การพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านบุคลากร หมายถึง การปฏิบัติงานด้านบุคลากรในกำหนดคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจและงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดีมีการประเมินพัฒนาการเด็กที่สอดคล้องกับสภาพจริงและเหมาะสมกับวัย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความดูแล เอาใจใส่ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณสมบัติครบถ้วนตามคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

1.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารเรียนถาวร มั่นคงแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ ตามมาตรฐานที่กำหนด การจัดพื้นที่ใช้สอยภายใน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีแสงสว่าง การถ่ายเทอากาศได้สะดวก และไม่เสียงดัง ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีรั้วกันบริเวณเพื่อความปลอดภัยของเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดสภาพแวดล้อมภายนอกที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ ไม่มีมลภาวะเป็นพิษรบกวนเด็ก จัดพื้นที่เล่นกลางแจ้ง มีความปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก มีมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมีมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดการศึกษาปฐมวัยโดยเน้นปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้ใกล้ชิด มีการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ สอดคล้องกับธรรมชาติและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยคำนึงถึงคุณลักษณะของเด็กแต่ละวัย มีการกำหนดเวลาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จัดกิจกรรมประจำวันแบบบูรณาการ โดยการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น มีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการวัดประเมินผลพัฒนาการเด็กครบทุกด้านอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการทำวิจัยชั้นเรียน เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน มีการดำเนินงานด้านโภชนาการ โดยยึดหลักเกณฑ์ของกรมอนามัยเป็นหลักในการปฏิบัติ มีการกำหนดการจัดกิจกรรมและโครงการพัฒนาผู้เรียนบรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การปฏิบัติงานสำหรับศูนย์พัฒนา โดยให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง ประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การปฏิบัติงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่ายเด็กปฐมวัย ส่งเสริม

สนับสนุนให้บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุ 3-5 ปี จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
3. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีความรู้เป็นที่ยอมรับด้านการจัดการศึกษา บริการการศึกษา และด้านวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ
4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด
5. ตำแหน่ง หมายถึง ประกอบด้วย คุณลักษณะที่บ่งบอกถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย
 - 5.1 หัวหน้าศูนย์ฯ หมายถึง ตัวแทนผู้ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นบุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้คัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา
 - 5.2 ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของพนักงาน
 - 5.3 ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบดูแลเลี้ยงดู และส่งเสริมด้านการศึกษาให้กับเด็กเล็ก และทำหน้าที่ประสานงานและมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามอย่างสม่ำเสมอ
 - 5.4 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคคลที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีประสิทธิภาพ
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

7. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 1 – 5 ปี, 6 – 10 ปี และ 11 ปี ขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. นำข้อมูลเสนอแนะที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและชุมชนในการส่งบุตรหลานเข้ารับการฝึกประสบการณ์ว่าจะได้รับการพัฒนาถูกต้องตามหลักวิชาการและเหมาะสมกับวัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY